

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

2

SIRA SAYISI: 242

**Mera Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair
Kanun Tasarısı ve İçişleri Komisyonu ile Tarım,
Orman ve Köy İşleri Komisyonu Raporları
(1/604)**

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 1/604 Esas Numaralı Tasarının	
- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı	4
- Genel Gerekçesi	4
- Madde Gerekçeleri	5
• İşçileri Komisyonu Raporu	6
• Muhalefet Şerhleri	11
• Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu Raporu	16
• Muhalefet Şerhleri	19
• Tasarı Metni	23
• Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin	23

T.C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

4/4/2012

Genel Müdürlüğü

Sayı: B.02.0.KKG.0.10/101-490/1614

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı’nca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulu’nca 5/3/2012 tarihinde kararlaştırılan “Mera Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı” ile gerekçesi ilişikte gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (1/604)	
ESAS	Tarım, Orman ve Köyşleri Komisyonu
TALİ	İçişleri Komisyonu Plan ve Bütçe Komisyonu

GENEL GEREKÇE

Ülkemiz, tüm doğal kaynaklarını olduğu gibi mera, yaylak ve kışlaklarını verimli kullanmak yanında korumak ve geliştirmek suretiyle bizden sonra gelecek nesillerin de kullanımına sunmak zorundadır. İnsan beslenmesinde önemli bir yer tutan ve ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin bir göstergesi olan hayvansal ürünlerin üretimi için ihtiyaç duyulan kaliteli kaba yemin en ucuz üretildiği kaynaklar, çayır-meralarla birlikte yaylak ve kışlaklardır. Bu doğal kaynaklarımız aynı zamanda tarımda kârlılığı sağlamanın yanında, ülke topraklarımızın yok olmasına neden olan erozyonu da önleyen en önemli doğal kaynaklarımızdır.

Amaç dışı kullanılmak suretiyle vasıfları bozulan mera, yaylak ve kışlakları tekrar eski konumuna getirmek amacıyla yapılacak olan masraflar tespit edilerek o yerin ıslah çalışmalarında kullanılmak üzere kaynak yaratılması uygun olacaktır.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca tespit ve tahdidi yapılan meralar köy veya belediye tüzel kişiliğine tahsis edilmekte ve ıslah edilerek kullanıma açılmaktadır. İhtiyaçtan fazla çıkan kısımları ile ancak ıslah edilmek suretiyle mera olarak kullanılabilen alanlar hayvancılık yapmak ve ıslah edilmek şartıyla kiraya verilmektedir.

61. Hükümet programında meraların ıslahı ve kullanımında yaşanan sorunların çözülmesi ve hayvancılık yatırımlarına imkân tanıyacak düzenlemelerin gerçekleştirilerek meraların verimli ve sürdürülebilir kullanımlarının sağlanması yer almıştır.

Ülke hayvancılığı, çevrenin korunması ve erozyonun önlenmesi için mera, yaylak ve kışlakların özel sektör vasıtasıyla ıslah edilmesi kârlı bir hayvancılık sektörünün oluşturulmasına katkı sağlayacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1- Madde ile, amaç dışı kullanılmak suretiyle vasıfları bozulan mera, yaylak ve kışlaklar için yapılan masraflar nedeniyle, bu duruma sebebiyet verenlerden tahsil edilen tutarların, köy sandığına veya belediye bütçesine gelir kaydedilmesi öngörülmektedir.

Madde 2- Madde ile, ıslah edilmek suretiyle mera olarak kullanılabilecek alanların kiraya verilmesi halinde, bu alanlarda hayvancılık tesisi kurulabilmesi öngörülmektedir.

Madde 3- Yürürlük maddesidir.

Madde 4- Yürütme maddesidir.

İçişleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

İçişleri Komisyonu

24/4/2012

Esas No: 1/604

Karar No: 5

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Bakanlar Kurulunca, 4/4/2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 1/604 esas numaralı “Mera Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı”, Başkanlıkça 10/4/2012 tarihinde esas komisyon olarak Tarım, Orman ve Köy İşleri, tali komisyon olarak da Plan ve Bütçe Komisyonu ile İçişleri Komisyonuna havale edilmiştir. Komisyonumuz, 18/4/2012 tarihli 7’nci toplantısında Gıda, Tarım ve Hayvancılık, Maliye ve İçişleri bakanlıkları ile Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü temsilcilerinin katılımıyla Tasarırı inceleyip görüşmüştür.

Tasarı ile, amaç dışı kullanılmak suretiyle vasıfları bozulan mera, yaylak ve kışlakları, tekrar eski konumuna getirmek amacıyla yapılan veya yapılacak olan masrafların tespit edilerek o yerin ıslah çalışmalarında kullanılmak üzere kaynak yaratılması; ıslah edilmek suretiyle mera olarak kullanılabilecek alanların kiraya verilmesi halinde, bu alanlarda hayvancılık tesislerinin kurulabilmesi amaçlanmaktadır.

Tasarının görüşmelerine geçilmeden önce, Komisyonumuzun tali komisyon olması nedeniyle, İçtüzüğün 23 üncü maddesine göre, Tasarının tümü üzerindeki Komisyon görüşünün esas komisyona bildirilmesi oy çokluğuyla kabul edilmiştir.

Tasarı üzerinde yaptığı sunuş konuşmasında Hükümet temsilcisi,

- Türkiye’de hayvan besiciliğinde kullanılan kaba yem üretim düzeyi ile hayvancılık faaliyetlerinde gereksinim duyulan tüketim düzeyi arasında belirgin bir açık bulunduğunu; bu yem açığının giderilmesi yönünde, ulusal mera varlığının geliştirilmesinin ve bu varlığın hayvancılığın kullanımına sunulmasının temel bir gereklilik olduğunu,

- Henüz tamamlanamamış olan mera alanları tespit ve tahdit çalışmalarının en kısa zamanda sonuçlandırılmasının öngörüldüğünü,

- Amaç dışı kullanım nedeniyle niteliği bozulmuş mera, yaylak ve kışlakların iyileştirilerek eski durumuna getirilmesi doğrultusunda yapılan veya yapılacak harcamaların, bu yerlerin amaç dışı kullanımına neden olan kişilerce karşılanması durumunda, var olan mevzuat yapısı içindeki boşlukların, bu kişilerden elde edilecek gelirlerin hangi kurum ve amaçlara yönlendirileceği noktasında belirsizlik oluşturduğunu; Tasarının bu belirsizliği aşmayı amaçladığını,

- Tasarının değişiklik yaptığı 4342 sayılı Mera Kanunu’nun yürürlükteki biçiminde, mera, yaylak ve kışlak alanlarının kiralanmasına olanak sağlandığını, ancak bu alanlarda tesis yapımına izin verilmediğini; Tasarı ile, kiralama konusu olan bu alanlarda hayvancılık için gerekli bakım ve barınma gereksinimlerini karşılayacak ahır, samanlık, padok, silaj yeri, gübre çukuru, yem hazırlama ünitesi, doğumhane, sağımhane, genç hayvan ahır, buzağı barınağı, alet-ekipman ve bakıcı barınağı gibi “zorunlu hayvancılık tesisleri” kurulmasına olanak sağlandığını; bu alanlara ilişkin ayrıntıların yönetmelikle düzenleneceğini,

- Tasarı ile, mera alanlarının özel sektör kullanımına açılmasına izin verecek bir hukuksal çerçevenin oluşturulduğunu; böylece bu alanların daha etkin bir biçimde değerlendirilmesinin sağlanacağını,

- Tasarının yasalaşması ve mera alanlarının tam ıslahının gerçekleştirilmesi hâlinde, yıllık 5 milyon tonluk nitelikli kaba yem üretim artışı, 1,6 milyar Türk Lirası nitelikli kaba yem kaynaklı gelir artışı ve 2,1 milyon adet kültür hayvanı artışı hedeflendiğini; yine bu ıslah çalışmaları sonucunda, arazilerin aslına uygun biçimde iyileştirilerek toprak aşınımının (erozyonun) önlenmesinin amaçlandığını belirtmiştir.

Tasarının tümü üzerinde gerçekleştirilen görüşmelerde, milletvekilleri, özetle,

- Türkiye’de besicilik alanında, “kaba yem” üretiminin temel bir sorun oluşturduğunu; bu sorunun büyük ölçüde mera varlığının yitimi ile koşullandığını; mera alanlarının daralmasının, zincirleme olarak yem üretimine, hayvancılığa ve kırmızı et üretimine zarar veren sonuçlar doğurduğunu, bu durumun kırmızı et dışalımına yol açtığını,

- Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze, yanlış uygulamalar sonucu mera alanlarının işgaline ve amaç dışı kullanımına yol açıldığını; bu süreçte, “turizm” ve “kamu yatırımları” gerekçesiyle Türkiye’nin mera varlığında büyük bir kayıp yaşandığını; Tasarının mera alanlarında, bu kez “hayvancılık” gerekçesiyle yeni kayıplara yol açacak düzenlemeler getirdiğini,

- Tasarının 1’inci maddesinde belirginleşen “koruma amacı” ile 2’nci maddesindeki “kiralamaya olanak sağlayan düzenleme” arasında çelişki bulunduğunu,

- Tasarının, tespit ve tahdidi yapılarak ıslah edilecek mera alanlarını köy veya belediye tüzel kişiliğine tahsis etmesine karşın, bu alanları aynı zamanda özel sektörün kullanımına açtığını; bu durumun meraların korunması amacı ile bağdaşmadığını,

- Anayasanın, çevrenin korunması ve toprak aşınımının önlenmesi görevini devlete verdiğini, oysa ki Tasarının, yaylak, kışlak ve meraları özel sektör kullanımına açmak suretiyle, bu görevin devletçe yerine getirilmesinden vazgeçme sonucunu doğuracak bir düzen oluşturduğunu,

- Mera Kanunu’nun; meraların korunması, ıslah edilmesi ve yönetilmesi görevini devlete verdiğini; Tasarı ile meraların kiraya verilmesine olanak tanınarak bu görevin aşındırılmasının amaçlandığını,

- Mera alanlarının kiralanmasına olanak sağlanması ile birlikte, ilerleyen süreçte, 2/B arazileri konusunda yaşanana benzer bir sonuç doğabileceğini; bu çerçevede, Tasarıyla, kiralanen mera alanlarının özel mülkiyete konu olmasına uzanan bir dönüşüme kapı aralandığını,

- Su kaynakları içeren mera alanlarının kiralama konusu olmasının, yöredeki hayvancılık faaliyetlerine engel oluşturabileceğini; bu bakımdan sulak alanlar ile ilgili olarak yararlanma hakkının güvence altına alınmasını sağlayacak düzenlemelerin yapılması gerektiğini; yine bu alanlarda suyun metalaştırılmasının ve bu bağlamda olmak üzere meraların amaç dışı kullanımının engellenmesi gerektiğini,

- Tasarının getirdiği düzenin, kırsal bölgelerde toplumsal huzursuzluklara yol açabileceğini; uzun yıllardır hayvancılık yapan kişilerin ortak yararlandığı mera alanlarının özel sermayeye kiralanması ve yapılaşmaya konu olması sonucunda, yararlanıcı yurttaşların zarar göreceklerini,

- Mera alanlarında yapılaşmasına izin verilen alan ile birlikte, kurulacak yapıların yüksekliğine de yönelik sınırlamaların belirlenmesi gerektiğini,

- Belli bir tüzel ya da gerçek kişinin kiralayabileceği mera alanı üst sınırının belirlenmesi gerektiğini,

- Tasarının mera alanlarında, “tesis” adı altında, amaç dışı ve kaçak yapılaşmaya neden olacağını,

- Tasarının 2’nci maddesi ile, mera alanlarında, önce sınırlı bir çerçevede de olsa, yapılaşmanın önünün açıldığını; bununla yetinilmeyerek söz konusu sınırlı alanın genişletilmesine olanak sağlayan bir düzenleme getirildiğini; bu durumun toplumun ortak varlığı olan doğal alanların sermaye çıkarlarına tabi kılınması anlamına geldiğini,

- Mera alanlarında yapımına izin verilecek tesis türlerinin Tasarıda belirgin biçimde tanımlanarak, mera alanlarına zarar verici yapılaşmayı önlemeye dönük bir hukuksal çerçevenin oluşturulması gerektiğini,

- Tasarının 2’nci maddesinde geçen ve mera alanlarında kurulabilecek yapı çerçevesini belirleyen “hayvancılık için gerekli bakım ve barınma ihtiyaçlarını karşılayacak zorunlu hayvancılık tesisleri” ibaresinin açıklığa kavuşturulması gerektiğini; “barınma” kavramının, amaç dışı konut yapımına yol açabileceğini,

- Kiralanan mera alanlarında kurulacak yapıların, kiralama süresi sonunda nasıl değerlendirileceği, bu yapı alanlarının yeniden meraya kazandırılması yönünde bir çalışma yapılıp yapılmayacağı hususlarında hukuksal belirsizlik bulunduğunu,

- Hayvancılık için gerekli bakım ve barınma ihtiyaçlarını karşılayacak zorunlu hayvancılık tesislerinin yaylak, kışlak ve meralarda kurulmak istenmesinin tutarlı bir gerekçesinin bulunmadığını; bu tesislerin yapılması ile yetinilmeyerek yol, su, elektrik gibi altyapı çalışmalarının da gündeme gelmesinin kaçınılmaz olduğunu; bu nedenle, söz konusu alanların yıkıma uğrayacağını,

- Tasarının 1’inci maddesindeki “yapılacak olan masraflar” ibaresinin, yanlış yorumlara neden olmaması için, madde metninden çıkarılması gerektiğini,

- Kanun tekniği bağlamında; Mera Kanunu’nun 12’nci maddesine eklenmesi öngörülen fıkranın, bu maddenin hangi fıkrasından sonra ekleneceği noktasında belirsizlik bulunduğunu; yürürlükteki maddede kiralamaya ilişkin bir yönetmeliğe hâlihazırda atıfta bulunulduğundan, Tasarının 2’nci maddesi metninin Kanuna işlenmesi hâlinde yönetmeliğe atıf çerçevesinde bir gereksiz yineleme sorunu oluşacağını

ifade etmişlerdir.

Hükümet temsilcisi, Tasarıya ilişkin soru ve eleştirilere yanıt olarak,

- Tasarıda geçen “hayvancılık için gerekli bakım ve barınma ihtiyaçlarını karşılayacak zorunlu hayvancılık tesisleri” ibaresinin, “hayvancılık için gerekli” tesislere göndermede bulunması itibarıyla, amaç dışı konut yapımına olanak tanımadığını; söz konusu ibarenin kapsamına ilişkin ayrıntıların da, hukuk tekniği bakımından, yönetmelikle düzenlenmesinin yerinde olacağını,

- Mera alanlarının kiralınması sürecinde, proje esaslı kiralama yönteminin izleneceğini; bu doğrultuda, kiralama öncesinde, kiralamak isteyen arazinin kullanımına ilişkin projesinin değerlendirileceğini,

- Tasarının 1’inci maddesindeki “yapılacak olan masraflar” ibaresi ile ilgili olarak; bu ibarenin, meraların ıslah çalışmaları sırasında yapılacak ve kaynağı ilgili işletmecilerden karşılanacak masrafları ifade ettiğini,

- Türkiye’de yer yer mera alanlarının kullanımına ilişkin kısıtlamaların (mera yasağı) yapıldığını; Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının yürüttüğü bu türden kullanım kısıtlamalarının hayvan hastalıklarının denetlenmesi amacına dönük olduğunu,

- Yürürlükteki mevzuatta mera alanlarında yapılaşmaya izin veren bir düzenlemenin bulunmadığını,

- Mera alanlarında kurulacak yapılara dönük yükseklik sınırlaması getirilmesi önerisine ilişkin olarak; hayvancılık tesisleri için belli standartların bulunduğunu, bu nedenle sözü edilen çerçevede bir belirlemeye gerek duyulmadığını,

- Meraların yöre halkı dışından kişi ve kuruluşlara kiralanmasının toplumsal sorunlara neden olabileceği eleştirisine yanıt olarak; meraların kiralanması sürecinde, kiralanacak meralara en yakın köy veya belde de oturan ve hayvancılıkla uğraşan kişilere öncelik verildiğini, ikinci sırada, Bakanlıkça açılan hayvancılık kurslarına katılarak başarılı olan çiftçilerin gözetildiğini,

- Meraların kiralanması usulünde, meradan yararlanan köyün hayvan varlığının dikkate alındığını; düşük verimli meraların değerlendirilmesi sürecinde ise, öncelikle bu alanların ıslahının amaçlandığını, kiralamanın ıslahı izleyen ikinci aşamada gerçekleştirildiğini,

- Kiralamaların valiliklerce ihale usulü ile gerçekleştirileceğini; meralardan yararlanma hususundaki başvuruların valilerin başkanlığında kurulan mera komisyonlarına yapılacağını

belirtmiştir.

Komisyonumuz, tali komisyon sıfatıyla, Tasarının tümü üzerindeki görüşmeler kapsamında, Tasarının maddelerinde değişiklik yapılabileceği noktasında görüş oluşturmuş; bu görüşün “öneri” niteliğinde olacak biçimde -ayrıca “madde metni” düzenlenmeksizin- esas komisyon olan Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonuna sunulmak üzere rapora derç edilmesine karar vermiştir.

Bu çerçevede Tasarının;

➤ 1’inci maddesinin anlaşılır bir biçimde yeniden düzenlenmesi gerektiği,

➤ Tasarının 2’nci maddesi ile 4342 sayılı Mera Kanununun 12’nci maddesine eklenmesi öngörülen fıkranın Kanun metninde işleneceği yerin; düzenleme amacı, madde sistematigi ve kanun yazım tekniği gereklerine uygun olarak yeniden değerlendirilmesinin yerinde olacağı,

➤ Kiralanacak alanlarla ilgili olarak azami ve asgari sınırların kesin olarak belirtilmesinin gerektiği,

➤ Oluşturulacak yapıların taban alanlarının sınırlanmasına ek olarak, yapıların kullanım alanlarına yönelik de sınırların çizilmesi gerektiği,

➤ Kiralamaya konu olacak mera alanlarındaki su kaynaklarının kullanımı bağlamında herhangi bir düzenlemenin yapılmamış olmasının temel bir eksiklik oluşturduğundan hareketle, konunun Tasarı metninde düzenlenmesinin yerinde olacağı,

yönündeki görüş ve öneriler kabul görmüştür.

Raporumuz, Tasarıya yönelik genel uygunluk görüşü ile birlikte, kabul edilen önerilerin esas komisyon olan Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunda dikkate alınması amacıyla, Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkanvekili	Üye	Üye
<i>Feyzullah Kıyıklık</i>	<i>Ali Küçükaydın</i>	<i>Sinan Aydın Aygün</i>
İstanbul	Adana	Ankara
Üye	Üye	Üye
<i>Namık Havutça</i>	<i>Cuma İçten</i>	<i>Sermin Balık</i>
Balıkesir	Diyarbakır	Elazığ

(2. Maddeye muhalefet
şerhim vardır)

Üye <i>Enver Erdem</i> Elazığ (Muhalefet şerhim vardır)	Üye <i>Ali Serindağ</i> Gaziantep (Muhalefet şerhim ektedir)	Üye <i>Celal Dinçer</i> İstanbul (1. ve 2. Mad. muhalefet şerhim vardır)
Üye <i>Sırrı Süreyya Önder</i> İstanbul (Muhalefet şerhim vardır)	Üye <i>İlhan İşbilen</i> İzmir	Üye <i>Muzaffer Aslan</i> Kırşehir
Üye <i>Mustafa Akış</i> Konya	Üye <i>Ahmet Tevfik Uzun</i> Mersin	Üye <i>Mehmet Erdoğan</i> Muğla (Muhalefet şerhim vardır)
Üye <i>Alpaslan Kavaklıoğlu</i> Niğde	Üye <i>Hasan Hüseyin Türkoğlu</i> Osmaniye (Muhalefet şerhim vardır)	Üye <i>Mehmet Ersoy</i> Sinop
Üye <i>Ali Turan</i> Sivas	Üye <i>Mehmet Emin Dindar</i> Şırnak	Üye <i>Özcan Ulupınar</i> Zonguldak

KARŞI OY YAZISI

25.4.2012

Mera Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı, kamuoyunca haklı görülebilecek bir gerekçenin arkasına sığınıp, meraları ticari kullanıma açmaktadır.

“Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca tespit ve tahdidi yapılan meralar köy veya belediye tüzel kişiliğine tahsis edilmekte ve ıslah edilerek kullanıma açılmaktadır. İhtiyaçtan fazla çıkan kısımları ile ancak ıslah edilmek suretiyle mera olarak kullanılabilen alanlar hayvancılık yapmak ve ıslah edilmek şartıyla kiraya verilmektedir.” Buradaki ikinci tümce, birinci tümceyi yalanlar niteliktedir. Birinci tümce doğru ise ikinci tümce anlamsız kalmaktadır. İkinci tümce hayali bir gerekçe yaratarak, meraların özel kişilere verilmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

Yine tasarının içeriği ile örtüşmeyen durumlar vardır. Anayasa, çevrenin korunması ve erozyonun önlenmesi görevini devlete yüklemiştir. Gerekçede devlet (bakanlık) bu görevini yapmayacak, **“yaylak, kışlak ve meraları özel sektöre kiralayarak”** deyim yerindeyse bu görevinden kurtulmuş olacaktır. Bu hukuk anlayışı ile bağdaştırılmayacak bir anlayıştır.

AKP iktidara geldiği günden bu yana hukuku, bilimi bir tarafa bırakıp, orman, mera, sulak alan, dere ve tarım arazileri gibi doğal varlıkları kamu yararı gözetmeden bütün bu doğal varlıkları sermaye için yatırım alanı olarak görmekte, bu doğrultuda hukuksal düzenlemeler yapmaktadır. Maden, turizmi teşvik, yenilenebilir enerji vb. yasalar bu düzenlemelerden bazılarıdır.

Mera Kanunu; meraların korunması, ıslah edilmesi ve yönetilmesini görevini devlete (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına) vermiştir. Tasarı ile meraların bir bölümünü kiraya vererek bu görevini devredilmesi planlanmaktadır. Bu kabul edilemez.

Tasarının maddelerine ilişkin olarak

Madde 1- Birinci maddenin ilk tümcesi zaten yasa metninde vardır ve yapılan masrafların tahsil edileceğini hükme bağlamıştır. Eklenen tümce ise, **“verilecek zararları”** düzenlemektedir ve böylelikle, bedelini peşin ödeyen mera, yaylak ve kışlakları bozabilecek demektir. Bu nedenle eklenen hüküm mera, yaylak ve kışlakları korumaya yönelik değil, tam tersine amaç dışı kullanıma açmaya yöneliktir.

Madde 2- (Mera Kanununun 12. maddesine fıkra eklenmektedir)

Tasarının özü bu maddede saklıdır. Bu madde ile;

a- Yaylak, kışlak ve meraların yapılaşmaya açılması amaçlanmaktadır. Genel Gerekçe bölümünde bozulmuş olan meraların ıslah edilmesi, erozyonun önlenmesi amaçlandığı belirtilmekte, tasarının maddesinde ise meraları yapılaşmaya açarak gerekçedeki ifadelerin tam tersi önerilmektedir. Yapılaşmaya ilişkin öneriler önce %1 olarak getirilerek yapılaşmanın önü açılmakta, daha sonra bu oranlar artırılarak iş çıkırından çıkmaktadır. Temel amaç, toplumun ortak varlığı olan doğal alanları büyük sermayenin çıkarına sunmaktır. Bundan sonraki süreçte yapılaşma oranı artırılması yönündeki girişimlerin başlayacağı açıktır. Uzun dönemde 2/B örneğinde olduğu gibi **“buralar kiracılarına satılsın”** çabalarına tanık olunacaktır. Bu alanların yapılaşmaya açılması, bilime, akla ve hukuka aykırıdır,

b- Bu tasarı kırsal bölgelerde sosyal çatışmalara yol açabilecektir. Köylere veya belediyelere tahsis edilerek yıllardır hayvancılık yapan insanların ortak yararlandığı yerlerin büyük sermayeye kiralanması ve yapılaşma olanağı tanınması çevrede yaşayan insanları rahatsız edecektir.

c- “Hayvancılık için gerekli bakım ve barınma ihtiyaçlarını karşılayacak zorunlu hayvancılık tesisleri”nin yaylak, kışlak ve meralarda kurulmak istenmesinin mantıklı bir açıklaması yoktur. Bu tesislerin yapılması ile yetinilmeyecek, yol, su, elektrik gibi alt yapı çalışmaları da gündeme geleceği için; bu alanların yıkıma uğrayacağını dikkate almak gerekir.

İkinci maddenin bugün onlarca yıldır köylerimizde tüm köy halkının ortak kullandığı, hayvancılığın temel dayanağını oluşturan meralarımızın aynı ortak amaca hizmet etmek üzere günün güncel gereksinimlerine yanıt vermesi ve yeni bir düzenleme yapılması gerektiğini kabul etmek gerekir. Ancak bu düzenlemenin köylerimizde hayvancılığın ve köylülerimizin istek ve ihtiyaçlarına uygun olması, köy gençlerinin yeni iş ve istihdam yaratacak küçük ve orta işletmeleri kooperatif yada birlikleri özendirecek bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

Sonuç olarak, çevrenin korunması ve erozyonun önlenmesi söylemi ile mera, yaylak ve kışlaklara verilecek zararların da yasal güvenceye kavuşturulması, ayrıca yapılaşmaya hizmet edecek biçimde yapılaşmaya olanak sağlanarak kiraya verilmek istenmesi tam bir çelişkidir.

Bu nedenle yasa tasarısına muhalifiz.

Ali Serindağ
Gaziantep

Namık Havutça
Balıkesir

Celal Dinçer
İstanbul

MUHALEFET ŞERHİ

“Mera Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı”na ilişkin muhalefet şerhimizdir.

1-) Tasarının 4342 Sayılı Kanunun 4. ve 12. Maddelerinde değişiklik öngördüğü ve yapılan bu düzenleme ile bu kanunun uygulanmasında karşılaşılan esas sorunlara değinilmediği gibi çözüm de sunmadığı tespit edilmiştir.

Tasarının 1. Maddesi ile 4342 Sayılı Kanunun 4.Maddesinin 4. Fıkrasında değişiklik yapılarak, Amaç dışı kullanılmak sureti ile tahrip edilen mera alanlarına yönelik yapılan masrafların Genel Bütçeye ve yapılacak masrafların ise o yerin ıslah çalışmalarında kullanılmak üzere köy sandığında veya belediye bütçesinde açılacak hesaba gelir kaydedilmesi öngörülmüştür.

25.02.1998 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren Mera Kanununun asıl amacı; meraların kayıt altına alınarak amacı doğrultusunda kullanımlarının sağlanması, sınırlarının kesinleştirilerek özel sicillerine kayıtlarının yapılması ve ıslahlarının yapılarak ülke ekonomisine kazandırılmasıdır. Mevcut durumu ile ülkemiz mera alanlarının büyük bölümü zayıf (0-70 kg./da. Kuru ot verimi) ve az bir kısmı ise orta sınıf (70-130 kg./da. Kuru ot verimi) mera alanlarıdır. Kanunun esas amacı meraların ıslah edilmesi iken kanunun çıktığı günden bu yana bu konuya gerekli önem verilmeyerek bazı illerde çok küçük alanlarda pilot uygulamalardan öteye geçememiştir.

Mera işgalleri ile ilgili, mahkemelerde binlerce dava görülmekle birlikte sonuçlanan davalarda da alınan kararlar uygulanmamaktadır. Orman Kanununda yapılan 2/b uygulaması mera işgalcilerinde beklenti doğurmuş ayrıca kanun uygulayıcılarında çekimserlik oluşturmuştur. Mahkemelerce Men’ine ve Kal’ine karar verilen binlerce mera işgali olduğu gibi durmakta ve bu mahkeme kararları Muhakemat Müdürlüklerinde bekletilmektedir. Mahkemelerde Mera geri dönüşüm bedeli olarak tahsiline karar verilen bedeller-tazminatlar genel bütçeye aktarılmakta ancak bu bedeller amacı doğrultusunda kullanılmamakta ve bu bedellerden ilgili kurumların haberi dahi olmamaktadır.

Genel Bütçede, mera geri dönüşüm ödeneği kalemi veya benzer bir ödenek kalemi bulunmamaktadır. (Mera özel ödeneği diye bir kalem var ama bütün mera çalışmaları için bütçeleniyor ve çok cüzi bir ödenektir. Araç kiralama, personel harcırahı, huzur ücretleri vb. giderler ancak karşılanabilmekte ve çoğu il müdürlüğünde de bu ödenek farklı ihtiyaçların karşılanmasında kullanılmaktadır.) Amaç dışı kullanılmak sureti ile tahrip edilen mera alanlarının, eski haline dönüştürülmesi veya ıslah edilmesi için gerekli bedellerin nereden ve nasıl finanse edileceği belli değilken, bu iş için Bakanlıkça ayrılan ödeneklerin simgesellikten başka bir şey ifade etmezken, 4342 Sayılı Kanunun 4. Maddesinde bu değişikliğin yapılması havanda su dövmekten başka bir şey değildir.

Tahsil edilecek bedellere geldiklerimizde; öncelikle amaç dışı kullanımların tespiti, ölçümü, idari kararların alınması (3091 Sayılı Kanun uygulaması ki hiçbir yaptırımı yok), ardından mahkeme süreci ve daha sonra mahkeme kararlarının uygulanması gibi yoğun ve uzun bir süreç almaktadır. Bu süreç esnasında davaların devam etmesi nedeni ile işgallerle ilgili herhangi bir işlem yapılmamakta ve dava sonucunda ise de bu bedellerin işgale konu mera alanının ıslahı için kullanılamaması nedeni ile tahrip edilen mera alanları ıslah edilememektedir.

2-) 4342 Sayılı Kanunun 1. Maddesinde bu kanunun amacı; “Daha önce çeşitli kanunlarla tahsis edilmiş veya kadimden beri kullanılmakta olan mera, yaylak, kışlak ve kamuya ait otlak ve çayırların tespiti, tahdidi ile köy veya belediye tüzel kişilikleri adına tahsislerinin yapılmasını, belirlenecek kurallara uygun bir şekilde kullandırılmasını, bakım ve ıslahının yapılarak verimliliklerinin artırılmasını ve sürdürülmesini, kullanımlarının sürekli olarak denetlenmesini, korunmasını ve gerektiğinde kullanım amacının değiştirilmesini sağlamaktır.” şeklinde ifade edilmiştir.

Tasarının 2. Maddesi Kanunun 1. Maddesindeki amacı ile çelişki oluşturmaktadır. Kiralanacak mera alanlarının bir kısmında zorunlu hayvancılık tesislerinin kurulabilmesi durumunda tesis kurulan alan mera olarak kullanılamayacak ve ıslah edilmesi de mümkün olmayacaktır. Buda ıslah şartı ile kiralanan bir alanın bir kısmının ıslah edilemez hale getirilmesi demektir. 4342 Sayılı Kanunun 12. Maddesinde belirtilen mera kiralamaları ıslah şartı ile geçici süre ile yapılan kiralamalardır. Mevcut kanun kapsamında da hayvancılığın gereği geçici barınak, yemlik, suluk, gölgelik vs. yapılar zaten kiralanan alanlara yapılabilmektedir. Hayvancılık tesislerinin kiralanan mera alanlarına yapılması durumunda, kiralama süresi sonunda bu tesislerin ne olacağı, tesislerin yıkılarak yerlerinin eski haline mi getirileceği yoksa bu tesislerin köy veya belediye başkanlıklarına mı devredileceği belirlenmemiştir. Bu tesislerin yıkılmaları durumunda da bu alanlar için tekrar ıslah çalışmasının gerekeceği ve bu işlemin nasıl ve kim tarafından yapılacağı düşünülmemiştir.

Tüm bunların yanında; bir taraftan mera işgallerine yönelik yasal işlem yürütülürken diğer taraftan kiralanan alanlarda tesis yapılmasına izin verilmesi eşitlik ilkesine aykırı bir uygulamadır.

Mera Yönetmeliği gereğince, mera kira bedelleri yapılan ıslah masrafları ile mahsuplaştırılmakta ve kiralama ihalesinden sonra kiracı tarafından herhangi bir kira bedeli ödenmemektedir. Bu uygulama yatırımın teşviki açısından her ne kadar olumlu ise de belirlenecek cüzi bir ücretin Merası kiralanan köy veya belediye başkanlığına ödenmesi uygun olacaktır.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından şahıs arazileri (tapulu) ile Hazine arazilerinde yapılan yem bitkisi üretimine teşvik verilmekte iken kiralanan mera alanlarındaki üretime teşvik verilmemektedir.

Üretici ve yatırımcıya destek verilmesi amacı ile Hayvancılık tesislerinin mera alanlarına yapılmasına izin verilmesine yönelik Tasarının 2. Maddesinin gerek meradan yararlanan vatandaşlar ve gerekse de kanun uygulamasında büyük problemler oluşturacağı muhakkaktır. Bunun yerine; kiralanan mera alanlarında, mera ıslah çalışmaları kapsamında yetiştiriciliği yapılan yem bitkilerine teşvik verilmesinin uygun olacağı kanaati oluşmuştur.

3-) Bu tasarıda bir kişiye hangi miktarda mera kiralanabileceğine dair bir sınır getirilmemiştir. Bu durum ülkemiz meralarının tamamının birkaç yabancı veya birkaç büyük yatırımcının eline geçmesi gibi olumsuz sonuçlar doğurabilir. Yıllardır yetirince sahipsiz kalan köylü vatandaşlarımızın büyük sermayenin ucuz işçisi konumuna getirme sonucunu doğurabilir.

4-) Bu düzenleme ile meraları yabancılara kiraya verilen köylülerle, meraları kiralayan firmalar arasında huzursuzluklara ve çatışmalara neden olabilir. Bu nedenle meraların kiralanmasında öncelik köylüye verilmelidir.

5-) Yine bu düzenlemede; meraların kiralınması ile ilgili işlemlerin, ihale kanuna göre açık, şeffaf, yarışmayı ve uygun fiyatı belirleyecek şekilde yapılmasına ilişkin bir düzenleme de yoktur. Bu nedenle de meraların kiralınmasında ciddi usulsüzlüklerin yapılması ihtimali ortaya çıkacaktır.

6-) Şu ana kadar mera kanunu ile ilgili ne zaman düzenleme yapıldıysa, Türkiye’de mera alanları biraz daha daraldı. İşte bu düzenlemede kiralanan alanlar % 2’sine kadar olan kısımlarının ahır yaparak, bakıcı evi yaparak, belki villasını yaparak mera alanları daraltılacaktır.

Yukarıda maddeler halinde belirttiğimiz eksiklikler nedeni ile bu tasarıya Milliyetçi Hareket Partisi İçişleri komisyon üyeleri olarak muhalefet şerhimizin olduğunu belirtiriz.

Hasan Hüseyin Türkoğlu

Osmaniye

Mehmet Erdoğan

Muğla

Enver Erdem

Elazığ

KARŞI OY YAZISI

İçişleri Komisyonunun tali komisyon sıfatıyla görüştüğü 1/604 esas numaralı “Mera Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı”, temel olarak, mera alanlarında yapılaşmaya ve bu alanların özel sektör eliyle kullanımına izin verecek bir hukuksal çerçeve oluşturmayı amaçlamaktadır. Tasarı, var olan biçimiyle, mera alanlarının amaç dışı (hayvancılık faaliyetleri dışında) kullanımını önleyici güvenceleri sağlamaktan uzaktır.

Tasarının 2’nci maddesinde, yapılaşmaya konu olacak mera alanlarını sınırlamaya dönük bir hüküm yer almakla birlikte, meralarda kurulacak tesislerin yüksekliğine ilişkin herhangi bir sınırlama hükmü bulunmamaktadır. Bu durum, mera alanlarında kurulacak tesislerin, turizm ve rant amaçlı kullanımına kapı aralayacak; mera alanlarının uzun yıllardır devam edegelen tahrip sürecini daha ileri bir noktaya taşıyacaktır. Sözü edilen sorunun ortadan kaldırılması yönünde, mera alanlarında yapılaşmasına izin verilen *alan* ile birlikte, kurulacak yapıların *yüksekliğine* de yönelik sınırlamaların belirlenmesi ve bu alanlarda kurulmasına izin verilecek zorunlu hayvancılık tesislerinin yüksekliğinin “*beş metreyi*” aşmayacağına hükme bağlanması, temel bir gereklilik olarak görülmektedir.

Bunun yanı sıra, Tasarı, meralardaki su kaynaklarının korunmasına dönük herhangi bir koruyucu tedbir veya düzenleme içermemektedir. Bu durum, kiralama konusu yapılan mera alanlarındaki su kaynaklarından, hayvancılık faaliyetleri ile uğraşan köylünün yararlanmasının engellenmesi tehlikesini taşımaktadır. Ayrıca, bu yapı içinde, sözü edilen su kaynaklarının özel şirketlerin tekeline alınarak metalaştırılması ve günümüzde temel bir insan hakkı olarak görülen su hakkının ihlâl edilmesi, kaçınılmaz bir sonuç olarak görünmektedir. Bu sakıncalardan kaçınmak için, “*meralardaki su kaynaklarının endüstriyel işleme ve satışa konu yapılamayacağı*” hükmüne Tasarıda yer verilmesi yerinde olacaktır.

Bu gerekçelerle, 1/604 esas numaralı Mera Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısına muhalifim.

Sırrı Süreyya Önder

İstanbul

Tarım, Orman ve Köyİşleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Tarım, Orman ve Köyİşleri

15/5/2012

Komisyonu

Esas No: 1/604

Karar No: 19

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 4/4/2012 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan 1/604 esas numaralı "Mera Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı", 10/4/2012 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak ise İçişleri ile Plan ve Bütçe komisyonlarına havale edilmiş olup, Komisyonumuzun 9/5/2012 tarihinde yaptığı toplantısında Gıda, Tarım ve Hayvancılık, Orman ve Su İşleri, Çevre ve Şehircilik, Maliye, İçişleri bakanlıkları ile Orman Genel Müdürlüğü, Milli Emlak Genel Müdürlüğü, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, konuyla ilgili sivil toplum örgütleri temsilcilerinin de katılımlarıyla incelenip görüşülmüştür.

Tasarı ve gerekçesi incelendiğinde; amaç dışı kullanılmak suretiyle vasıfları bozulan mera, yaylak ve kışlakları tekrar eski konumuna getirmek amacıyla yapılacak olan masraflar tespit edilerek o yerin ıslah çalışmalarında kullanılmak üzere kaynak yaratılması, ıslah edilmek suretiyle mera olarak kullanılabilecek alanların kiraya verilmesi halinde bu alanlarda hayvancılık tesisi kurulabilmesinin amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Tasarının tümü üzerinde yapılan görüşmelerde Hükümet adına yapılan sunumda özetle;

- 1998 yılında çıkarılan Mera Kanununda, amaç dışı kullanım nedeniyle vasfı bozulan mera alanlarının yeniden eski haline döndürülmesi için yapılan masrafların buna sebebiyet verenlerden tahsil edildikten sonra bu gelirlerin hangi hesaplara yatırılacağına dair bir düzenleme bulunmadığı ve önerilen değişiklikle bu konunun düzenlenmekte olduğu,

- Peşin olarak tahsil edilecek bu tutarların il müdürlüklerince hazırlanacak mera ıslah projelerinde kullanılmak üzere köy sandığı ya da belediye bütçesinde açılacak hesaplara gelir olarak kaydedilirken, yapılan masraflar karşılığı tahsil edilecek tutarların ise genel bütçeye gelir kaydedileceği,

- 2011 yılı itibarıyla mera alanları konusunda, 8,7 milyon ha. tespit, 4,3 milyon ha. tahdit, 2,3 milyon ha. tahsis yapıldığı ve ıslah edilen mera alanlarının toplam 4,2 milyon dekar olduğu,

- Bu tasarı ile yapımına izin verilecek tesislerin ahır, samanlık, sağımhane gibi hayvancılık için zorunlu tesisler olduğu, kanun metninin çerçeveyi çizdiği ve bu yapıların niteliklerinin yönetmelikler ile belirleneceği,

- Yüzde 1'lik yapı izni oranının tespitinde, bilimsel veriler ışığında çalışıldığı ve birçok akademisyenden ve ilgili kurumlardan görüş alındığı, bu verilerin ortalamasının yüzde 1,3 civarında olduğu,

ifade edilmiştir.

Tasarı üzerinde Komisyon üyeleri tarafından ifade edilen çeşitli görüşlerde ise kısaca;

- Mera alanlarının kiraya verilmesi yerine, yakın zamanda çıkarılmış olan Kanun ile öngörülen 2B alanları ve hazineye ait tarım arazilerinin satışından elde edilecek gelirlerin kırsal kesimin kalkındırılmasında, mera alanlarının ıslahında ve hayvancılığın geliştirilmesinde de kullanılabileceği,

- Söz konusu Tasarının, 648 sayılı Çevre ve Şehircilik Bakanlığının teşkilatını düzenleyen Kanun Hükmünde Kararnamede 3194 sayılı İmar Kanununa yapılan ekleme ile getirilen, meraların isteyenlere en çok 29 yıllığına tahsis edilebileceğine ilişkin düzenlemenin ayrıntılarını içerdiği, ülkemizde hayvancılık sektörüne büyük teşviklerin uygulandığını ve bu sebeple atıl durumda olan mera alanlarının değerlendirilmesinin kötüye kullanılmamak şartıyla uygun olduğu,

- Bu düzenlemedeki temel amacın özel sektörün kaba yem ihtiyacını karşılamak olduğu, ancak, kiraya verilecek mera alanlarında zorunlu hayvancılık tesisleri yapımı için getirilen yüzde 1'lik tesis yapma izninin bu amaç ile örtüşmediği, Bakanlar Kurulunun bu oranı bir katına kadar arttırma imkanının olduğu da düşünülürse bu oranın mevcut hayvancılık işletmelerinin ihtiyaçlarının karşılanmasından çok yeni hayvancılık tesisleri kurulması için özel sektöre yeni olanaklar sağlamak için getirildiği izlenimini verdiği, çünkü bilimsel analizlere göre bu oranın yaklaşık binde 2-4 arasında olması gerektiği, ayrıca bu tesislerin yüksekliğinin de en fazla ne kadar olabileceğinin belirtilmesinin uygun olacağı, yapılacak olan bu tesislerin niteliğinin nasıl olacağı hususunun yönetmeliklere bırakılmaması gerektiği,

- Mera, yaylak ve kışlakların devletin kontrol ve tasarrufunda olduğu, ülkemizdeki mera varlığının gün geçtikçe azalmakta olduğu, bu alanlarda yapılaşma izni verilmesinin suistimal edilebileceği,

- Yüzde 1 'lik tesis izninin kötüye kullanılması gibi bir durumun mümkün olmadığı, zaten mera alanlarının genelinin kırsal alanlarda olduğu ve Tasarıda, yapılabilecek tesislerin kullanım amacının net olarak ortaya konulduğu,

- Ülkemizin yaklaşık yüzde 10- 11'i mera alanı iken bu oranın Doğu Anadolu Bölgesinde yüzde 40 civarında olduğu ve bu alanların da çoğunun atıl konumda olduğu, yöre insanı faydalanmıyor diye bu şekilde bırakılmasının akılcı olmadığı ve diğer yatırımcılara bu mera alanlarının açılmasının yararlı olacağı,

- Yürürlükteki Mera Kanununun 12 nci maddesi uyarınca mera alanlarındaki kiralama durumlarının tahsis edilen köy veya belediyedeki hayvan sayısına göre her 5 yılda yeniden değerlendirileceği belirtilirken, 648 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede bu alanların 29 yıllığına isteyenlere tahsis edilebileceğinin hüküm altına alındığı ve bu iki düzenlemenin bağdaşmadığı,

hususları ifade edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerin tamamlanmasından sonra maddelerine geçilmesi kabul edilmiştir. Maddeler üzerinde devam eden görüşmelerde Tasarının;

- 1 inci maddesi aynen,

- 2 nci maddesi, kiralanacak alanlarda, hayvancılık faaliyetleri için yeteri kadar suyun olmaması veya bulunamaması durumlarında su ihtiyacının da karşılanabilmesi için gerekli tesisin kurulabilmesine imkan sağlayan bir önerenin kabul edilmesi ve fıkranın son cümlesinde geçen "çıkarılan" ibaresinin "çıkarılacak" şeklinde redaksiyon kapsamında düzeltilmesi suretiyle,

- Yürürlüğe ilişkin 3 üncü maddesi ile yürütmeye ilişkin 4 üncü maddesi aynen,

kabul edilmiştir.

Tasarının tümü, redaksiyon yetkisi Komisyonumuza verilmek üzere kabul edilmiş ve kanun yapım tekniğine, Mevzuat Hazırlama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğe ve yazım kurallarına uyum sağlanması amacıyla gözden geçirilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>İbrahim Yiğit</i>	<i>Mehmet Erdoğan</i>	<i>Mehmet Erdem</i>
İstanbul	Adıyaman	Aydın
Kâtip	Üye	Üye
<i>Tülay Babuşcu</i>	<i>Seyfettin Yılmaz</i>	<i>Ramis Topal</i>
Balıkesir	Adana	Amasya
	(Muhalefet şerhi vardır)	(Muhalefet şerhi vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Osman Kaptan</i>	<i>Hüseyin Samani</i>	<i>Bünyamin Özbek</i>
Antalya	Antalya	Bayburt
(Muhalefet şerhi ektedir)		
Üye	Üye	Üye
<i>Ramazan Kerim Özkan</i>	<i>İlhan Demiröz</i>	<i>Bedrettin Yıldırım</i>
Burdur	Bursa	Bursa
(Muhalefet şerhimiz vardır)	(Muhalefet şerhi ektedir)	
Üye	Üye	Üye
<i>İbrahim Korkmaz</i>	<i>Mehmet Sarı</i>	<i>Selahattin Karaahmetoğlu</i>
Düzce	Gaziantep	Giresun
		(Muhalefet şerhi vardır)
Üye	Üye	Üye
<i>Adem Tatlı</i>	<i>Adnan Şefik Çirkin</i>	<i>Ali Aşlık</i>
Giresun	Hatay	İzmir
	(Muhalefet şerhi vardır)	
Üye	Üye	Üye
<i>Yunus Kılıç</i>	<i>İlhan Yerlikaya</i>	<i>Vahap Seçer</i>
Kars	Konya	Mersin
		(Muhalefet şerhimiz vardır)
	Üye	
	<i>Sadık Durmaz</i>	
	Yozgat	
	(Muhalefet şerhi vardır)	

MUHALEFET ŞERHİ

Meralar yeryüzünde hayatın varoluşundan günümüze kadar insanoğlunun beslenme ihtiyacını karşılayan en önemli kaynaklardan birisi durumundadır. Çünkü bu alanlar nüfusun beslenmesinin en önemli kaynağı olan hayvansal ürünlerin elde edilmesinde yeri doldurulamayacak, eşsiz kaynaklardır. Başlangıçtan günümüze kadar insanoğlunun yaşam tarzında her ne kadar köklü değişiklikler olsa da meralar, insanoğlunun yaşamındaki önemini her zaman muhafaza etmiştir. Mera, yaylak ve kışlakların gelecekte de insanoğlunun yaşamında önemli bir yere sahip olması kaçınılmazdır.

Hayvan beslemede şüphesiz meraların çok büyük önemi ve rolü vardır. Hayvanların sağlıklı olması, ucuz yem temini bakımından meralar vazgeçilmez doğal kaynaklardır. Alınan tüm tedbirlere rağmen bir türlü istenilen seviyelere ulaşamayan hayvancılığımızın en önemli sorunu olan kaba yem açığının en ucuz temin edilebileceği yerler yine çayır-meralarla birlikte yaylak ve kışlaklarımızdır.

Meraların, üzerinde dikkatle durulması gereken bir diğer faktörü ise erozyonun önlenmesinde oynadığı roldür.

Gerek tarımsal yapı ve gerekse ekolojik denge açısından büyük önem arz eden meralar aynı zamanda önemli karbon yutağı, biyolojik çeşitlilik ve gen merkezi konumundadırlar.

Böylesi öneme sahip olan mera alanlarını tahribe izin vermeden, en iyi değerlendirme şekliyle gelecek kuşaklara bırakmak temel görevlerimizden biri olmalıdır.

Mera alanlarının kullanımı, bakımı, tespiti ve sınırlarının belirlenmesine ilişkin 1998 yılında çıkarılan 4342 sayılı Mera Kanunu'na kadar farklı zamanlarda birçok yasa çıkarılmıştır. Ancak, meralarla ilgili olarak getirilen bu yasal düzenlemelerde, bir anlaşmazlık olması halinde hangi yasadaki hükmün uygulanması gerektiği konusunda bir açıklık bulunmaması nedeniyle gelişmeler hep meraların aleyhine olmuş ve mera varlığımız tahrip edilmiştir.

AKP göreve geldiği günden itibaren hukuku, bilimi bir tarafa bırakarak orman, mera, sulak alan, dere ve tarım arazileri gibi doğal varlıkları kamu yararı gözetmeksizin "rant alanı" olarak görmüş ve bu doğrultuda düzenlemeler yapmıştır/yapmaya devam etmektedir. Bunun somut örneklerinden biri kamuoyunda "kentsel dönüşüm" olarak da bilinen 1/569 esas numaralı Afet Riski Altındaki Alanların Dönüştürülmesi Hakkında Kanun Tasarısı'dır. Söz konusu tasarısı ile mera alanları açık olarak hedef alınmıştır. Söz konusu kanun çerçevesinde yapılan düzenleme ile bugüne kadar oluşturulan doğal ve kültürel çevrenin korunmasına ilişkin tüm mevzuat yok sayılmaktadır. Tasarının "Uygulanmayacak Mevzuat" başlıklı maddesinde; Zeytincilik, Orman, Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma, Kıyı, Mera, Toprak Koruma ve Arazi Kullanım Kanunu gibi toplam 11 kanunun, bu Kanunun uygulanmasını engelleyici hükümlerinin uygulanmayacağı hükme bağlanmaktadır. Böylece meralar kadar; kıyılar, tarım toprakları, zeytinlikler, ormanlar da gözden çıkarılmaktadır.

Bu çerçevede ele alınması gereken; Bakanlar Kurulu'nca 04/04/2012 tarihinde TBMM Başkanlığı'na sunulan 1/604 esas numaralı "Mera Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı" başkanlıkça 10/04/2012 tarihinde esas komisyon olarak Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu'na havale edilmiştir. Söz konusu tasarısı ile AKP, kamuoyunca haklı gibi görünecek bir gerekçenin arkasına sığınarak meralar için kabul edilemez değişiklik yapmaktadır.

Tasarının 2'nci maddesiyle yapılan düzenlemeler bu kanun değişikliğinin en önemli kısmını oluşturmaktadır. Tasarının 2'nci maddesinde 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanunu'nun 12'nci maddesine fıkra eklenmektedir. 4342 Sayılı Mera Kanunu 4'üncü maddesinde "mera, yaylak ve kışlaklar; özel mülkiyete geçirilemez, amacı dışında kullanılamaz, zaman aşımı uygulanamaz, sınırları

daraltılamaz. **Ancak, kullanım hakkı kiralananabilir, kiralama ilkeleri yönetmelikle belirlenir"** hükmü yer almaktadır. Aynı kanunun "mera, yaylak ve kışlak olarak tahsis edilecek yerler" başlıklı 12'nci maddesinde kullanım hakkı kiralanan alanlarla ilgili ayrıntılara yer verilmiştir. Meri kanun mera alanlarının kiralamasına cevaz vermekle birlikte, söz konusu alanlarda "hayvancılık tesisi" kurulmasına ilişkin herhangi bir düzenleme içermemektedir. Yapılan değişiklikle mera olarak kullanılan alanlarda "hayvancılık tesisi" kurulabilmesine olanak tanınmaktadır.

Düzenlemede "kiralanan alanda hayvancılık için gerekli bakım, barınma ve su ihtiyaçlarını karşılayacak zorunlu hayvancılık tesislerinin" kurulmasına izin verilmektedir. Bu tesislerin taban alanı kiralanan alanın yüzölçümünün yüzde 1'ini geçemeyeceği ve bu oranı bir katına artırmaya da Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştır. Ayrıca bu tesislerin yapılması ve kullanılmasıyla ilgili usul ve esasların bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirleneceği öngörülmüştür.

Büyük sıkıntılarla karşı karşıya olan hayvancılık sektörünün kaba yem ihtiyacının karşılanması için mera alanlarının en rasyonel şekilde değerlendirilmesinin bir zorunluluk haline geldiği bilinmektedir. **Bu amaçla kullanım hakkı özel ya da tüzel şahıslara kiralanan mera alanlarında hayvanların bazı ihtiyaçlarını karşılama amaçlı (ahır, ağıl, samanlık, padok, yem hazırlama ünitesi, sağım hane, suluk, gübre çukuru vb.) yapılara mera alanının vasfını bozmamak ve uygun inşaat malzemelerinden yapmak koşuluyla makul bir alan ayrılarak gecici prefabrik yapıların yapılmasına izin verilmesi uygun bir yaklaşım olacaktır. Ayrıca yapılacak yapıların maksimum yüksekliğinin (ortalama 5 metre yeterli olacaktır) tasarıda ver alması gerekmektedir. Oysa, düzenlemede böyle bir uygulamaya ver verilmemiştir. Ayrıca yapılan düzenlemede hem yapılaşma için ayrılacak alan miktarı kiralanan alanın en fazla yüzölçümünün yüzde 1'i kadar olabileceği; bunun da bir katına (yüzde 2) kadar artırma yetkisi Bakanlar Kurulu'na verilmiştir. Bu oran oldukça yüksek bir orandır. Komisyon bu konunun uzmanlarından da alınan görüşler çerçevesinde oranın binde 3 (%0,3) ile sınırlandırılması uygun olacaktır.**

Ayrıca meri kanunun 20'nci maddesinde belirtildiği üzere bu alanlarda süreklilik göstermeyen barınak ve ağılların dışında bina tesis edilemeyeceği hükme bağlandığı dikkate alınarak, söz konusu madde içeriğinin de bu hükme tezat teşkil etmeyecek şekilde hazırlanması önem taşımaktadır. Devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu açık olan meralarda hayvancılık için gerekli bakım ve barınma ihtiyaçlarını karşılayacak "zorunlu hayvancılık tesislerinin" kurulması safhasında meraların ve yaylakların korunması amacına uygun olarak kullanılmasına ilişkin tüm esaslar gözetilmelidir. Bu esasların, tasarısındaki eksik olduğu görülen düzenlemeler ile yapılmayıp hazırlanacağı ifade edilen yönetmeliğe havale edilmesi de doğru bir yaklaşım değildir. Doğru olanı, söz konusu esasların açık ve net ifadeler kullanılarak kanuna eklenmesidir.

Yukarıda aktarılan; mera, yaylak ve kışlaklarda yapılaşmaya hizmet edecek biçimde hazırlanan tasarıya yapılaşmanın gerçekleştirileceği yerin taban alanındaki oranın yüksekliği ve Bakanlar Kurulu'na verilen artırma yetkisi; yapılaşma niteliğinin ve yapıların maksimum yüksekliğinin metinde yer alması ile tasarıyla birlikte söz konusu alanların yanlış ve kötü niyetli kullanımın önünü açacağına yönelik endişelerimiz nedeniyle CHP'nin Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu üyeleri olarak muhalif olduğumuzu belirtiriz.

<i>Vahap Seçer</i>	<i>Ramis Topal</i>	<i>Osman Kaptan</i>
Mersin	Amasya	Antalya
<i>R. Kerim Özkan</i>	<i>İlhan Demiröz</i>	<i>Selahattin Karaahmetoğlu</i>
Burdur	Bursa	Giresun

MUHALEFET ŞERHİ

Tarımsal üretimle ve hayvancılıkla geçinen çiftçinin en önemli varlığı meralar ve tarım topraklarıdır. TUIK'in 2010 yılı verilerine göre ise, ülkemizin toplam alanının yüzde 16.8'ini meralar oluşturmaktadır. Ancak bahsi geçen miktar alan, tarım sistemine mekanizasyonun girmesi ile daralmış, hemen her bölgede meralarda amaç dışı kullanımın yaygınlaşması ile birlikte şiddetli bir bozulma süreci başlamıştır. Bu yaklaşımla hareket edildiğinde Mera Kanununda öngörülen değişiklik haklı bir amaca hizmet açısından olumlu görülse de, eksik ve meralar kadar korunması gereken köylü lehine uzak bir yaklaşımla hazırlanmıştır.

Mera Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısının 1. maddesinde, amaç dışı kullanılmak suretiyle vasfı bozulan mera, yaylak ve kışlakların tekrar eski haline getirilmesi için kaynak oluşturulması amaçlanmakta, 2. maddesinde ise "kiralamaya imkan sağlayan düzenleme" ile çelişkili bir durum oluşmaktadır.

Günümüzde toprak ve su varlıklarının önemi, korunması gerekliliği, kaybının küresel ısınmaya etkileri konusunda bütün dünyada görüş birliği oluşmuşken, ülkemizin en değerli varlıkları olan meraların kanuni bir dayanak oluşturularak, "bakım ve barınma ihtiyaçlarını karşılayacak zorunlu hayvancılık tesisleri kurulabilir" şeklinde özel sektörün kullanımına açılması, meraların korunması amacına hizmet etmemektedir.

Anayasa'nın 44. maddesi, Devlete 'toprağın verimli olarak işletilmesini korumak ve geliştirmek...', 45. maddesinin de 'tarım arazileri ile çayır ve meraların amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek...' görevlerini yüklemiştir. Ayrıca, Anayasa'nın 45. maddesinin gerekçesinde; 'Devlete tarım arazilerinin ve çayırlerle meraların amaç dışı kullanılmasını önleme görevi' vermektedir. Ancak Tasarıda, yaylak, kışlak ve meraların özel sektörün kullanımına açılması, bu görevin Devletçe yerine getirilmesinden vazgeçilmesi anlamını taşımaktadır.

Mera alanlarının kiralanmasına imkan sağlanması ile birlikte, ilerleyen süreçte 2-B arazileri konusunda yaşanan süreç benzer bir durumun oluşacağı gözden kaçırılmıştır.

4342 Sayılı Kanunun 12. maddesinde belirtilen mera kiralamaları, ıslah şartı ile geçici süre ile yapılan kiralamalardır. Kiralanacak alanda zorunlu hayvancılık tesisi kurulması durumunda, mera alanları bozulacak ve geri dönüşü mümkün olmayan tahribat meydana gelecektir. Bu da ıslah şartı ile kiralanan bir alanın ıslah edilemez hale gelmesi anlamına gelmektedir ki, bu durum tasarının 1. maddesinin amacına ters düşmektedir. Hayvancılık tesislerinin kiralanan alanlara yapılması durumunda, kiralanan tesislerin kullanım süresinin ne kadar olacağı, süre bitiminde bu tesislerin kim tarafından kullanılacağı, yıkılıp yeniden mera haline mi getirileceği bu tasarıda yer almamaktadır.

Kaldı ki tasarıda, kiralanan bu alanların ne şekilde kullanılacağı, hangi miktarda kiralanabileceğine dair bir sınırlama da getirilmemiştir. "Bu tesislerin taban alanı, kiralanan alanın yüzde birini geçemez" ibaresi muğlak bir kavramdır. Kiralanacak alanın azami miktarının bu kanunda belirtilmesi, yıllardır sahipsiz bırakılan köylü vatandaşlarımızın, büyük sermayenin elinde ucuz işçi haline getirilmemesi açısından bir zorunluluktur.

Ayrıca Mera Yönetmeliği gereğince, mera kira bedelleri yapılan ıslah masrafları ile mahsuplaştırılmakta ve kiralama ihalesinden sonra kiracı tarafından herhangi bir kira bedeli ödenmemektedir. Bu uygulama yatırımcıyı teşvik yönünden olumlu bir uygulama olsa da, bozulan mera alanlarının yenilenemeyecek şekilde bozulması durumunda zarar görecektir köylü açısından olumsuz bir yaklaşımdır. Bu nedenle, kiralama miktarında belirlenecek cüz'i bir ücretin merası kiralanan köy ve belediye başkanlığına devredilmesi uygun olacaktır.

25.02.1998 tarihinde kapsamlı bir Mera Kanunu çıkarılmıştır. Ancak Kanunun sahada uygulanması bugüne kadar beklentileri karşılamamıştır. Mera ıslah ve yönetimi açısından, hem teknik, hem de sosyal altyapıda önemli boşlukların olduğu bilinmektedir. Sosyal altyapının gelişmesi ise, kırsal alanda mera yönetim bilincinin ve sahiplik duygusunun oluşturulmasına bağlıdır. Ancak getirilen Tasarı, var olan boşlukları gidermediği gibi, "kiralama" yoluyla köylü vatandaşımızın sahiplik duygusundan tamamen uzaklaştırmaktadır. Bu durumun önüne geçilebilmesi, meraları kiraya verilen köylülerle, kiracı firma arasında çatışmalı bir duruma sebebiyet verilmemesi açısından, meraların kiralanmasında önceliğin toprağın gerçek sahibi köylüye verilmesi önem arz etmektedir.

Yukarıda yeralan gerekçeler nedeniyle Mera Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısına muhalefet şerhimizin olduğunu belirtiriz.

Sadık Durmaz

Yozgat

Seyfettin Yılmaz

Adana

Adnan Şefik Çirkin

Hatay

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

MERA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanununun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Amaç dışı kullanılmak suretiyle vasıfları bozulan mera, yaylak ve kışlakları tekrar eski konumuna getirmek amacı ile yapılan veya yapılacak olan masraflar sebebiyet verenlerden tahsil edilir. Yapılan masraflar karşılığı tahsil edilen tutarlar genel bütçeye, yapılacak olan masraflar karşılığı tahsil edilen tutarlar ise il müdürlüklerince hazırlanan ıslah projelerine uygun olarak o yerin ıslah çalışmalarında kullanılmak üzere köy sandığında veya belediye bütçesinde açılacak hesaba gelir kaydedilir."

MADDE 2- 4342 sayılı Kanunun 12 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Kiralanacak alanda hayvancılık için gerekli bakım ve barınma ihtiyaçlarını karşılayacak zorunlu hayvancılık tesisleri kurulabilir. Bu tesislerin taban alanı, kiralanacak alanın yüzölçümünün yüzde birini geçemez. Bu oranı bir katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bu tesislerin yapılması ve kullanılması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılan yönetmelikle belirlenir."

TARIM, ORMAN VE KÖYİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

MERA KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TASARISI

MADDE 1- 25/2/1998 tarihli ve 4342 sayılı Mera Kanununun 4 üncü maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Amaç dışı kullanılmak suretiyle vasıfları bozulan mera, yaylak ve kışlakları tekrar eski konumuna getirmek amacı ile yapılan veya yapılacak olan masraflar sebebiyet verenlerden tahsil edilir. Yapılan masraflar karşılığı tahsil edilen tutarlar genel bütçeye, yapılacak olan masraflar karşılığı tahsil edilen tutarlar ise il müdürlüklerince hazırlanan ıslah projelerine uygun olarak o yerin ıslah çalışmalarında kullanılmak üzere köy sandığında veya belediye bütçesinde açılacak hesaba gelir kaydedilir."

MADDE 2- 4342 sayılı Kanunun 12 nci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

"Kiralanacak alanda hayvancılık için gerekli bakım, barınma ve su ihtiyaçlarını karşılayacak zorunlu hayvancılık tesisleri kurulabilir. Bu tesislerin taban alanı, kiralanacak alanın yüzölçümünün yüzde birini geçemez. Bu oranı bir katına kadar artırmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir. Bu tesislerin yapılması ve kullanılması ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir."

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Recep Tayyip Erdoğan

Başbakan

Başbakan Yardımcısı

B. Arınç

Başbakan Yardımcısı

B. Bozdağ

Avrupa Birliği Bakanı

E. Bağış

Çevre ve Şehircilik Bakanı

E. Bayraktar

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

T. Yıldız

Gümrük ve Ticaret Bakanı

H. Yazıcı

Kültür ve Turizm Bakanı

E. Günay

Milli Savunma Bakanı

İ. Yılmaz

Başbakan Yardımcısı

A. Babacan

Adalet Bakanı

S. Ergin

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı

N. Ergün

Dışişleri Bakanı

A. Davutoğlu

Gençlik ve Spor Bakanı

S. Kılıç

İçişleri Bakanı

İ. N. Şahin

Maliye Bakanı

M. Şimşek

Orman ve Su İşleri Bakanı

V. Eroğlu

Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanı

B. Yıldırım

Başbakan Yardımcısı

B. Atalay

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı

F. Şahin

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

F. Çelik

Ekonomi Bakanı

M. Z. Çağlayan

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanı

M. M. Eker

Kalkınma Bakanı

C. Yılmaz

Milli Eğitim Bakanı

Ö. Dinçer

Sağlık Bakanı

R. Akdağ

